

Абай атындағы қазақ ұлттық педагогикалық университетінің жанындағы
6D010000 – Білім беру (гуманитарлық ғылымдар) мамандығы бойынша
диссертациялық кеңесінің 2017 жылға арналған жұмысының

ЕСЕБІ

Абай атындағы қазақ ұлттық педагогикалық университетінің жанындағы
6D010000 – Білім беру (гуманитарлық ғылымдар) мамандығы бойынша
диссертациялық кеңесі Қазақстан Республикасының Білім және ғылым
министрлігі Білім және ғылым саласындағы бақылау комитеті төрағасының
№ 56 бұйрығымен 2016 жылы қаңтардың 21 күні құрылды.

Диссертациялық кеңеске

6D011700 – Қазақ тілі мен әдебиеті

6D011800 – Орыс тілі мен әдебиеті

6D011900 – Шет тілі: екі шет тілі.

6D011400 – Тарих

мамандықтары бойынша қорғату үшін диссертацияларды қабылдауға рұқсат
берілді.

Диссертациялық кеңестің құрамы 15 адамнан тұрады. Кеңес отырысына
себеппіз қалған кеңес мүшелері болған жоқ.

2017 жылы диссертациялық кеңеске ұсынылған диссертацияларды
қарастыру үшін 3 кеңес отырысы өткізіліп, 6D011700 – Қазақ тілі мен
әдебиеті мамандығы бойынша 3 диссертация қорғалды. Диссертациялық
жұмыстың үшеуі де қазақ тілінде орындалған. Қорғау барысында
докторанттар өздерінің баяндамаларын слайдылар көрсету арқылы
тұжырымдап отырды.

Қорғау мерзімі мен олардың саны диссертациялық кеңестің Ережелеріне
сай анықталып, мына уақыттарда өтті:

1. Кәрімова Гүлмира Сәрсемхановна – 31 қаңтар 2017 жыл
2. Махаш Гаухар Абдуғаппарқызы – 31 қаңтар 2017 жыл
3. Әлиева Жанат Әбілжановна – 11 мамыр 2017 жыл

Диссертациялық жұмыстардың тақырыптары көрсетілген
мамандықтардың дамыту бағыттарымен, республикадағы білім беру
жүйесінің ұлттық мемлекеттік бағдарламасының дамуымен сәйкес келеді
және практикалық бағыттылығы бар.

1. 6D011700 – Қазақ тілі мен әдебиеті мамандығы бойынша Кәрімова
Гүлмира Сәрсемхановнаның диссертациясының тақырыбы «Қазіргі қазақ
драматургиясы және оны оқыту әдістемесі».

Диссертациялық жұмыс Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық
университетінде орындалған. Қорғау тілі – мемлекеттік тіл.

Ғылыми кеңесшілері:

Отандық ғылыми жетекшілері:

ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі, педагогика ғылымдарының докторы, профессор – Сманов Бақтияр Өрісбайұлы және филология ғылымдарының докторы, доцент Серік Асылбекұлы.

Шет елдік ғылыми кеңесші:

PhD доктор, доцент Кенан Коч (Түркия, Мугла).

Зерттеу тақырыбының өзектілігін нақтылау үшін диссертациялық жұмыста тәуелсіздік кезеңіндегі қазақ драматургиясының даму үрдістері, ерекшелігі, драмалық шығармалардағы замана шындығының көрініс табуы, пьесалардың жаңашылдығы мен дәстүр сабақтастығын ұстануы, идеялық-мазмұндық ізденістері, тіл, стиль, мәселелері қарастырылып, драматургияның қазіргі даму бағыттары мен көркемдік тұтастығы, оны оқытудың әдіс-тәсілдері зерттелді.

Зерттеушілік жұмыстың жаңалығында

- тәуелсіздік дәуірінде қазақ драматургиясында қалам тартқан барлық драматургтардың көркемдік әлемі жан-жақты қарастырылып, тақырып, идея, композиция, сюжет, тіл, стиль тұрғысынан талданды; драмалық шығармалардың көркемдік ерекшеліктерін тұтас көркемдік-эстетикалық контексте қарастыруға алғаш рет талпыныс жасалды;

- белгілі драматургтер Ә.Кекілбаев, С.Балғабаев, Т.Нұрмағамбетов, Д.Исабеков, С.Асылбекұлы, Р.Отарбаев, Ы.Сапарбай, Иран Ғайып т.б. сынды суреткерлердің қазақ драматургиясының көкжиегін кеңейтіп, тақырыптық-идеялық тұрғыдан байытқандығы сараланды;

- Қазіргі қазақ драматургиясынан әдеби білім берудегі әдіс-тәсілдер жүйесін саралау арқылы оны оқытудың дидактикалық және пәндік ұстанымдары ғылыми негізделді;

- ЖОО-да қазіргі қазақ драматургиясын оқытудың мән-мазмұны айқындалып, мазмұндық-құрылымдық жүйесі жасалды;

- білім берудегі оқытудың инновациялық әдіс-тәсілдерінің тиімділігі қазіргі қазақ драматургиясын оқытудағы жасалған тәжірибелер арқылы дәйектелді.

Зерттеудің практикалық маңызы. Зерттеу материалдарын мектептің әдебиет сабақтарында, ЖОО-да әдебиетті оқыту әдістемесі пәнінен дәріс, семинар сабақтарында, өздік жұмыстарда, аудиториядан тыс іс-шараларда, үйірме, секцияларда, әдебиетші мұғалімдердің білім жетілдіру курстарында пайдалануға болады.

Диссертанттың жүргізген зерттеу нәтижелерінің қорытындысы әдебиеттану, педагогика, психология, әдебиетті оқыту әдістемесі пәндерінің жаңаша зерттелуіне тірек бола алады.

2. 6D011700 – Қазақ тілі мен әдебиеті мамандығы бойынша Махаш Гаухар Абдуғаппарқызының диссертациясының тақырыбы «XX ғасырдың II

жартысындағы қазақ әдеби сыны және оны оқыту әдістемесі (60-90 жылдар)».

Диссертациялық жұмыс Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінде орындалған. Қорғау тілі – мемлекеттік тіл.

Ғылыми кеңесшілері:

Отандық ғылыми жетекшілері:

Филология ғылымдарының докторы, профессор Рақымжанов Теңізбай Нәбиұлы және педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент – Әрінова Бақыт Айтұқызы.

Шет елдік ғылыми кеңесші:

Доктор, профессор Волкан Мұстафа Джошкун (Түркия, Мұғла).

Зерттеу тақырыбының өзектілігі. XX ғасырдың екінші жартысындағы кезең қазақ әдебиетін салыстырмалы-тарихи теориялық және сын тұрғысынан зерттеген ғалымдардың ғылыми еңбектері бүгінгі таңда арнайы қарастыруды талап етеді. Өйткені оларды танып, білу арқылы сол кездегі әдебиеттанудағы ғылыми ізденістерді саралауға мүмкіндік туады. Ұлттық әдебиетті зерттеу және оны зерттеуші ғалымдарымыздың еңбегін лайықты саралап, тиісті бағасын беру, әдеби шығармалардың ұрпақ тәрбиесіне игі әсерін атап көрсету – уақыт талабы.

Зерттеудің ғылыми жаңалықтары:

Диссертациялық жұмыста XX ғасырдың соғыстан кейінгі қазақ әдебиетін зерттеген ғалымдардың еңбектері ғылыми тұрғыдан жүйелі тұтас бірлікте салыстыра сараланды. Сол арқылы қазақ әдебиеттануындағы әр жылдардағы ғылыми көзқарастардың қалыптасу жолдары айқындалды. Әдеби сынның оқытылу әдістемелері, оның зерттелу, қалыптасу жолдары анықталады. Көркем шығармадағы сынның оқытылу әдістемелері арқылы ұрпақ тәрбиесін ізгілендіру, имандылық-адамгершілік қасиеттерді бойға сіңіру, сол арқылы ұлт патриоттарын тәрбиелеуге қол жеткізу жолдары айтылды. Мектеп қабырғасында әдеби образдар арқылы рухани мәдениетті қалыптастыру әдістемелері көрсетілді. Оқу жүйесіндегі өзгерістер мен дамулар арқылы әдеби сынның да педагогикалық ролі анықталды. Оны тиімді пайдаланудың жолдары қарастырылды.

Қазақ әдеби сынына байланысты отандық зерттеушілердің еңбектері тәуелсіздік кезеңдегі ғылыми ұстанымдар тұрғысынан жүйеленіп, оны оқыту әдістемелері арнайы диссертациялық зерттеу жұмысының өзегін құрады. Қазақ әдебиеттанушыларының өткен ғасыр руханияты мен қоғамның идеялық және әдеби-эстетикалық санасының дамуына қосқан үлесі, педагогикалық ықпалы жан-жақты тарихи-салыстырмалық тұрғыда зерттеліп, тиісті деңгейде бағаланды.

Қайта құру, жариялылық кезеңі, әдебиет қайраткерлерінің ақталуы және тәуелсіздік қарсаңындағы әдеби сын жанрларының жетістіктері, олардың ұрпақ тәрбиесіне тигізер оң ықпалы кешенді түрде ғылыми нысанға алынды.

Қазақ әдеби сынының әдеби байланыстар контексінде қарастырылуы және оның ұлттық педагогика үдерістеріне үйлестіріле талдануы, оны оқыту әдістемелері – ұсынылып отырған жұмыстың негізгі жаңалықтарының бірі.

Зерттеудің практикалық маңызы. Диссертациялық жұмыста ұсынылған тұжырымдарды жоғары оқу орындары мен орта, арнаулы мектептерде әдебиет сыны және оны оқыту әдістемелері, аударма теориясы мен практикасын оқытатын пәндерге дереккөз, әрі арнайы курс ретінде ұсынуға болады. Ғылыми жұмыс қазіргі кезең әдебиеттану ғылымына қатысты пікірлерді тереңдете түсінуге септігін тигізеді. Әдеби сын және әдебиеттер арасындағы рухани байланыс арқылы ұрпақ санасын тәрбиелеу әдістемесі педагогика саласындағы тың тұжырымдар мен ой-пікірлер қосымша оқу құралдары мен кезең әдебиетін оқыту бағдарламаларына қажетті еңбек болады деп санаймыз. Осы бағытта тереңдетілген арнайы курс сабақтарына пайдалануға мүмкіндік мол.

3. 6D011700 – Қазақ тілі мен әдебиеті мамандығы бойынша Әлиева Жанат Әбілжановнаның диссертациясының тақырыбы «Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарын және оны оқыту ұстанымдары»

Диссертациялық жұмыс Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университетінде орындалған. Қорғау тілі – мемлекеттік тіл.

Ғылыми кеңесшілері:

Отандық ғылыми жетекшілері:

Филология ғылымдарының докторы, профессор – Ержанова Сәуле Баймырзақовна және ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі, педагогика ғылымдарының докторы, профессор – Сманов Бақтияр Өрісбайұлы.

Шетелдік ғылыми кеңесші:

Философия PhD докторы Әуезова Зифа-Алуа Мұратовна.

Зерттеу тақырыбының өзектілігі. Қазіргі әдебиеттанудағы бұл бағытта жүргізілген осындай зерттеу жұмыстары үлкен ғылыми жетістік болғанымен, көне түркі әдебиетінің қазақ поэзиясында көрініс табуын жоғары мектепте оқыту, оның ғылыми-әдістемелік жүйесін жасау – қазіргі кездегі кезек күттірмес мәселелердің бірі. Сол себепті әдебиеттің тарихи кезеңдерінің өзіндік даму ерекшеліктерін ескере отырып, қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарын көріністерін әдістемелік тұрғыдан кешенді талдау қажет. Сондықтан қазақ поэзиясының даму үрдісіндегі көркемдік дәстүр жалғастығы мен дәуірлік жаңашылдықтың негізінде көне түркі әдебиетінің көркемдік белгілерінің болуы, оны оқыту мәселелері зерттеу тақырыбының өзектілігін, әрі маңыздылығын айқындайды.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы:

- қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарынды оқытудың ғылыми-теориялық және әдіснамалық негіздері айқындалып, оның қалыптасуына ықпал еткен алғышарттарына сипаттама берілді;

- қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарынды оқытудың педагогикалық-психологиялық негіздері анықталып, ғылыми жүйеленді;
- қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарынды оқытудың философиялық негіздері анықталып, ұлттық құндылық тұрғысынан талданды;
- болашақ қазақ тілі мен әдебиеті мамандарын даярлауда пайдалану үшін «Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарынды оқыту әдістемесі» курсының оқу-әдістемелік кешені дайындалып, ұсынылды;
- қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарындарды оқытудың әдістемелік жүйесін саралау арқылы оны оқытудың негізгі ұстанымдары ғылыми негізделді;
- ұлттық поэзиядағы түркілік сарындарды жоғары мектепте оқытудың мазмұндық-құрылымдық жүйесі жасалды;
- инновациялық әдіс-тәсілдердің тиімділігі тәжірибе арқылы көрсетілді.

Зерттеудің теориялық және практикалық маңызы.

Зерттеу жұмысында көне түркілік сарындардың қазақ поэзиясында көрініс табу үрдісі әдебиет тарихының кезеңдері бойынша жүйелі, сатылай қарастырылғандықтан, оның ғылым мен білім берудегі теориялық және практикалық маңызы арта түспек. Жұмыстың нәтижелерін қазақ поэзиясына қатысты оқытушымен бірге студенттің өздік жұмысы (ОБСӨЖ) және студенттің өздік жұмысы (СӨЖ) сабақтарындағы жазба жұмыстарына, семинар сабақтарына пайдалануға болады. Сондай-ақ жұмыстың ғылыми мазмұны мен тұжырымдарының жалпы әдеби поэтикалық мәні де бар.

2016 жылы Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті жанындағы 6D010000 – Білім беру (гуманитарлық ғылымдар) мамандықтары бойынша PhD докторы дәрежесін қорғататын Диссертациялық кеңеске өтініш берген докторанттардың ғылыми-зерттеу жұмыстарына ресми рецензенттер ретінде республикадағы білікті мамандар тағайындалды. Рецензенттерді іріктеу кезінде ғылыми жетекшілер мен рецензенттердің тәуелсіздік ұстанымы басшылыққа алынды.

Рецензенттердің пікірлері Ғылым комитеті тарапынан ұсынылған ережелер мен талаптарға сәйкес жазылуы қадағаланды. Пікірде қорғауға ұсынылып отырған ғылыми еңбектің теориялық және практикалық маңызы мен жаңашылдығы, нәтижелері дәйектеліп көрсетілуі талап етілді. Ізденушілік жұмыстар бойынша сарапшылардың тұжырымдары жеткілікті дәрежеде дәлелденуі, жұмыстың мазмұны мен рәсімделуіндегі кемшіліктердің сапалық деңгейінің дәлелді болуы ескертілді. Рецензенттер жұмыстарды жетілдіру, дамыту бағытында өз ұсыныстарын беріп отырды. Есеп беріліп отырған кезеңде қорғалған диссертациялар бойынша жазылған ескертпелер мен көрсетілген жекелеген кемшіліктердің зерттеу еңбектерінің жалпы ғылыми-теориялық мазмұны мен практикалық нәтижелеріне нұқсан келтірмейтіні ашып көрсетілген. Рецензенттер тарапынан диссертацияларға теріс пікірлер берілген жоқ.

Есеп беріліп отырған кезеңде Томсон Рейтер, Scopus базаларына енетін шетелдік салалық басылымдарда мақаласы жарық көрмегендіктен, қорғауға шықпаған бір докторант болды. Ол – Әлиева Жанат Әбілжановна. Оның «Қазақ поэзиясындағы көне түркілік сарын және оны оқыту ұстанымдары» атты диссертациясын қорғау алғаш рет 2017 жылдың қаңтар айының 31 күніне белгіленген болатын. Алайда, тексеріс барысында, докторанттың мақаласы Life Science журналында жарық көргені, ал бұл басылымның педагогика саласына қатысты Scopus мәліметтер базасындағы журналдар қатарына енбейтіні анықталды. Осы себепке байланысты докторант Ж.Әлиеваның диссертация қорғау уақыты кейінге шегерілген еді.

Есеп беру кезеңінде докторанттардың жұмыстарының көбінде орфографиялық, пунктуациялық және стильдік қателер орын алғаны көрсетілген. Ізденушілерге бұл мәселеге үлкен жауапкершілікпен қарау керектігі ескертілді. Сондай-ақ, үш тілдегі аннотацияларды қазақ, орыс тілдерінен ағылшын тіліне аударғанда дұрыс, сауатты аударылмаған жағдайдарда қайта өңдеу жұмыстары жүргізілді.

Ғылыми кадрларды дайындау жүйесін одан әрі жетілдіру үшін ұсыныстар:

1. Диссертациялық жұмыстарды қорғату үшін жіберіп отырған жоғары оқу орындарының басшылары, кафедра меңгерушілері мен ғылыми жетекшілерінің қорғауға жіберіліп отырған диссертациялық жұмыстардың сапасы мен дайындық деңгейлері үшін жауапкершіліктерін күшейту.

2. Қорғауға докторанттарын ұсынып отырған кафедрадағы ғылыми жетекшілеріне түлектерінің Томсон Рейтер, Scopus базаларына қатысты шетелдік басылымдарда мақалаларының өз уақытында жариялануын қадағалауды күшейту, қажет болған жағдайда докторанттарға ғылыми-методикалық көмек көрсетілуі тиіс екендігі ескертілді.

Философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған диссертациялар туралы мәліметтер:

	Мамандық 6D011700 – Қазақ тілі мен әдебиеті
Қорғаудан алынып тасталған диссертациялар	1
Рецензенттердің теріс пікірлерін алған	-

диссертациялар	
Қорғаудың нәтижесі бойынша оң шешім қабылдаған	1
Соның ішінде басқа оқу мекемелерінен	-
Қорғаудың нәтижесі бойынша теріс шешім қабылдаған	2
Соның ішінде басқа оқу мекемелерінен	1
Қорғалған диссертациялардың жалпы саны	3
Соның ішінде басқа оқу мекемелерінен	1

Сонымен, 6D010000 – Білім беру (гуманитарлық ғылымдар) диссертациялық кеңесінде 2016-2017 жылдары қорғалған 4 диссертациялық жұмыс ҚР Білім және ғылым министрлігі Білім және ғылым саласындағы Бақылау комитеті тарапынан оң шешімін таппай (2017 жылғы 16 мамырдағы № 718 бұйрығына және 2017 жылғы 13 қыркүйектегі № 1333 бұйрығына сәйкес), докторанттарға философия докторы (PhD) дәрежесі берілмеді. Олар: «6D011800 – Орыс тілі мен әдебиеті» мамандығы бойынша Оңғарбаева Әлия мен Себепова Раушан, «6D011700 – Қазақ тілі мен әдебиеті» мамандығы бойынша Махаш Гауһар мен Әлиева Жанат.

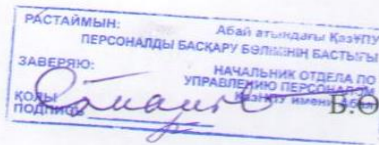
Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрінің 2011 жылғы 31 наурыздағы № 126 бұйрығымен бекітілген Диссертациялық кеңес туралы үлгі ереженің 3-тармағына сәйкес, осы диссертациялық кеңесте қорғалған диссертациялар бойынша Комитеттің теріс шешімі 2-ден (екіден) көп болған жағдайда, диссертациялық кеңес жұмысын тоқтатады және 3 (үш) жыл жұмыс істемейді.

Жоғарыда айтылғандардың негізінде диссертациялық кеңестің қызметі тоқтатылды.

Диссертациялық кеңестің төрағасы

Диссертациялық кеңестің ғалым хатшысы

09. 01. 2018



Б.Ө.Сманов

Ауеср

П.Т.Әуесбаева